

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.III.1.445/2024/11.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Bartkó Levente, a tanács elnöke
Dr. Hornyák Szabolcs János, előadó bíró
Molnár Ferencné dr., bíró
Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, bíró
Dr. Varga Eszter, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2025. október 14.

Az ügy tárgya: csalás büntette

Terhelt(ek): I. rendű

Első fok: Kunszentmiklósi Járásbíróság, 3.B.17/2022/24., ítélet,
tárgyalás, 2023. november 29.

Másodfok: Kecskeméti Törvényszék, 12.Bf.215/2024/7., ítélet,
nyilvános ülés, 2024. július 3.

Az indítvány előterjesztője: az I. rendű terhelt védője

Az indítvány iránya: az I. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a csalás büntette miatt az I. rendű terhelt és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Kunszentmiklósi Járásbíróság 3.B.17/2022/24. számú és a Kecskeméti Törvényszék 12.Bf.215/2024/7. számú ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében hatályon kívül helyezi, és a csalás büntette [Btk. 373. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont] miatt indult büntetőeljárást megszünteti.

Elrendeli az I. rendű terhelt által megfizetett 600.000 (hatszázezer) forint pénzbüntetésnek, és a 8.399 (nyolcezer-háromszázkilencvenkilenc) forint büntügyi költségnek a befizetés napjától a visszatérítés időpontjáig számított mindenkori törvényes kamatával emelt visszatérítését az I. rendű terhelt részére.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Kunszentmiklósi Járásbíróság a 2023. november 29. napján kihirdetett 3.B.17/2022/24. számú ítéletével az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként, folytatólagosan elkövetett csalás bűntettében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont]. Ezért öt 500 napi tétel, napi tételenként 1.200 forint, így összesen 600.000 forint pénzbüntetésre ítélte. A magánfél által előterjesztett polgári jogi igényt egyéb törvényes útra utasította, rendelkezett továbbá a bűnügyi költségről.

[2] Védelmi fellebbezések alapján eljárva a Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2024. július 3. napján meghozott 12.Bf.215/2024/7. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében akként változtatta meg, hogy a folytatólagos elkövetésre utalást mellőzte. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

II.

[3] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt védője – a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára alapítottan – terjesztett elő felülvizsgálati indítványt az I. rendű terhelt felmentése érdekében.

[4] A felülvizsgálati indítvány indokai szerint az I. rendű terhelt terhére rótt bűncselekmény elévült, mert a csalás tárgyát képező ingatlan az adásvételi szerződés 2012. március 29. napján történt aláírásakor, de legkésőbb az ingatlan-nyilvántartásba történő változásbejegyzés (2012. április 4.) időpontjában kikerült a sértettek vagyonából, amellyel a kár bekövetkezett, így a csalás befejezetté vált. Az irányadó öt éves elévülési idő kezdő időpontját ettől kell számítani, melyhez képest a nyomozás 2019. január 3. napján történt elrendeléséig a vád tárgyává tett bűncselekmény elévült.

[5] Részletesen elemezte az eljáró bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységét, vitatta annak ténymegállapításait, utalt az első- és a másodfokú ítélet iratellenes megállapításaira, a sértettek ellentmondásos nyilatkozataira. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság nem teljesítette az indokolási kötelezettségét.

[6] A Legfőbb Ügyészség BF.1426/2024/2. számú nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt a tényállást támadó, továbbá a bizonyítékok bírói mérlegelését kifogásoló, és az indokolási kötelezettség megsértését állító részében törvényben kizártnak, míg az elévülés kérdésével összefüggésben alaptalannak tartotta.

[7] Álláspontja szerint az irányadó tényállás részletesen tartalmazza, hogy a sértettek sérelmére megvalósított, több mozzanatból álló bűncselekmény első eleme volt a 2012. március 29. napján készült adásvételi szerződés.

[8] Az idős, beteg és – a terheltekkel fennálló közeli hozzátartozói viszonyra is figyelemmel – a terheltekben feltétlenül megbízó sértetteket az I. rendű és a II. rendű terhelt fondorlatos módon, több adásvételi szerződést megkötve és pénzügyi tranzakciót lebonyolítva, módszeresen ejtette tévedésbe, amely több mozzanatból álló cselekménysorozatnak csak az első elemét képezte a védő által hivatkozott adásvételi szerződés.

[9] A terheltek szándéka eredendően a szóban forgó ingatlan tehermentes értékének megfelelő vételár jogellenes megszerzésére irányult, amelyet érintően a károkozó magatartás nem fejeződött be az első adásvételi szerződés megkötésével, hanem csak a 2014. február 19-i ügylettel ért véget. Ez az oka annak is, hogy az elkövetéskori büntetőtörvény nem az 1978. évi IV. törvény, hanem a Btk.

[10] Az elévülés határidejének számítása szempontjából ez az időpont az irányadó, hiszen ekkor vált a terheltek bűncselekménye befejezetté. Ehhez képest a nyomozás elrendeléséig az elévülési idő még nem telt el.

[11] A nyilatkozatában a Legfőbb Ügyészség kitért arra is, hogy az I. rendű terhelt és a két sértett között fennálló hozzátartozói viszonyra figyelemmel vizsgálni kell azt is, hogy az ügyben terjesztettek-e elő joghatályos magánindítványt.

[12] Ezzel összefüggésben akként foglalt állást, hogy az irányadó tényállásból levezethető, hogy a sértettek csak hosszú évekkel a papíron történt elszámolás után, a terheltek által 2018 nyaratól-őszétől tanúsított, radikálisan megváltozott magatartás hatására, a fiuk javaslatára, a jogi képviselővel történt kapcsolatfelvételt követően, kizárólag a feljelentés megtételének időpontjában, vagyis 2018. december 17. napján döbbsen rá arra, hogy a terheltek a sérelmükre bűncselekményt követtek el.

[13] Ezért a magánindítvány előterjesztésére nyitva álló törvényi határidő számítása szempontjából további vizsgálódásra az alapügyben eljáró bíróságok részéről valójában nem volt szükség, bár arra nem is került sor.

[14] Ebből következően a feljelentést megtevő 1. számú sértett (az I. rendű terhelt testvérének házastársa) által a terheltekkel szemben előterjesztett magánindítvány joghatályos, és nem képezte akadályát a büntetőeljárás lefolytatásának.

[15] Utalt ugyanakkor arra, hogy az ingatlan tulajdonjogának jogellenes megszerzésével elkövetett csalás rendbeliségét a tulajdonosok száma határozza meg. Ebből pedig egyfelől az következik, hogy az I. rendű terhelt által megvalósított vagyon elleni bűncselekmény helyesen 2 rendbeli csalás büntetnének minősül, másfelől pedig az, hogy a magánindítvány joghatályos voltát mindegyik sértett sérelmére megvalósított csalás tekintetében vizsgálni kell.

[16] E körben az állapítható meg, hogy csak az 1. számú sértett tett magánindítványnak minősülő feljelentést, a 2. számú sértett (az I. rendű terhelt testvére) azonban nem.

[17] A magánindítvány ugyanakkor a felülvizsgálati eljárásban már nem pótolható.

[18] Mindez azt jelenti, hogy az I. rendű terhelt bűnösségének alapját csak az 1. számú sértett sérelmére elkövetett csalás képezi, az emiatt kiszabott pénzbüntetés azonban törvényes.

[19] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatot hatályában tartsa fenn.

[20] A Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára a védő két észrevételt tett.

[21] Az első észrevételében továbbra is amellet érvelt, hogy az I. rendű terhelt terhére rótt bűncselekmény elévült. Emellet immár hivatkozott arra is, hogy az I. rendű terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására joghatályos magánindítvány hiányában került sor.

[22] E körben utalt arra, hogy a sértettek a jogi képviselőjük közreműködésével 2018. október 29. napján írásbeli felhívást intéztek a terheltekhez a vélt káruk megtérítése érdekében. Ebben a felhívásban a terhelteket nevezték meg a nekik kárt okozó személyekként, így ekkor már bizonyosan tudomással bírtak a sérelmükre elkövetett bűncselekmény elkövetőjéről.

[23] Ehhez képest az 1. számú sértett 52 nappal később, 2018. december 17. napján tett feljelentést, amely magánindítvány ekként elkészült.

[24] Mindezek alapján ebben az észrevételében azt indítványozta, hogy a Kúria az I. rendű terhelteket mentse fel, és a vele szembeni eljárást szüntesse meg.

[25] A második észrevételében kifejtette, hogy az irányadó tényállás a magánindítvány körében semmilyen adatot nem rögzít, így nem tartalmaz arra vonatkozó ténymegállapítást, hogy a magánindítvány megtételére jogosult sértett a bűncselekmény elkövetéséről mikor szerzett tudomást.

[26] Mivel a jogerős ügydöntő határozatból a magánindítvány joghatályos voltára vont jogi következtetés ténybeli alapjai hiányoznak, e kérdésben a felülvizsgálati eljárásban nem lehet állást foglalni.

[27] Mindezekre tekintettel az utóbb érkezett észrevételében azt indítványozta, hogy amennyiben az I. rendű terhelte felmentésének vagy az eljárás megszüntetésének nincs helye, a Kúria a megtámadott határozatot helyezze hatályon kívül, és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra.

III.

[28] Az I. rendű terhelte védőjének felülvizsgálati indítványa alapos.

[29] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szembeni jogi – és nem ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja.

[30] A Be. 648. §-a valamennyi felülvizsgálati okra kiterjedően rögzíti, hogy felülvizsgálatnak csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen van helye, a jogerős ügydöntő határozatban rögzített tényállás alapulvételével, kizárólag a Be. 649. §-ban megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[31] A Kúria a jogerős ügydöntő határozatot csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében, és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül [Be. 659. § (5) bekezdés]. Ez alóli kivétel a Be. 659. § (6) bekezdés szerinti rendelkezés, eszerint a Kúria a megtámadott határozatot a Be. 649. § (2) bekezdése alapján akkor is felülbírálja, ha az indítványt nem ebből az okból nyújtották be.

[32] Az eljárási okból történő felülvizsgálat tehát hivatalbóli.

[33] A Be. 649. § (2) bekezdés b) pont első fordulata szerint felülvizsgálati ok, ha a bíróság a határozatát magánindítvány hiányában hozta meg.

[34] A Kúria ezzel összefüggésben rámutat a következőkre.

[35] A Btk. 30. § a) pontja szerint a büntetőjogi felelősségre vonást akadályozza a magánindítvány hiánya.

[36] Ehhez kapcsolódik a Be. azon szabálya, hogy magánindítványra üldözendő bűncselekmény esetén csak a jogosult indítványára indítható meg vagy folytatható a büntetőeljárás [Be. 378. § (1) bekezdés].

[37] Ha az adott bűncselekmény magánindítványra üldözendő, és a magánindítvány hiányzik, és nem is pótolható:

- a nyomozás során a nyomozó hatóság és az ügyészség megszünteti az eljárást [Be. 398. § (1) bekezdés h) pont];
- a bíróság a tárgyalás előkészítése során az eljárást ügydöntő végzéssel megszünteti [Be. 492. § (1) bekezdés i) pont];
- az elsőfokú bíróság a tárgyalás során az eljárást ügydöntő végzéssel megszünteti [Be. 567. § (1) bekezdés g) pont];
- a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi, és az eljárást megszünteti [Be. 607. § (1) bekezdés a) pont];
- a harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság és az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi, és az eljárást megszünteti [Be. 625. (1) bekezdés].

[38] Mindebből következően magánindítványra üldözendő bűncselekmény esetén az eljárás valamennyi szakaszában vizsgálni kell azt, hogy a sértett terjesztett-e elő joghatályos magánindítványt, mert amennyiben nem (és az nem is pótolható), az eljárást meg kell szüntetni.

[39] A Be. 378. § (2) bekezdése alapján magánindítványnak kell tekinteni a magánindítvány előterjesztésére jogosult feljelentését és bármely olyan nyilatkozatát, amely szerint az elkövető büntetőjogi felelősségre vonását kívánja. Ugyanezen § (3) bekezdése akként rendelkezik, hogy a magánindítványt attól a naptól számított egy hónapon belül kell előterjeszteni, amelyen a magánindítványra jogosult a bűncselekménnyel tudomást szerzett.

[40] Mindezek alapján jelen ügyben vizsgálandó, hogy

- a terheltnek felrótt bűncselekmény magánindítványra üldözendő-e;
- amennyiben igen, van-e magánindítvány;
- amennyiben igen, ez joghatályos-e, vagyis az arra jogosulttól származó és határidőben előterjesztett-e.

[41] Az eljáró bíróság az I. rendű terheltet társtettesként, folytatólagosan elkövetett csalás bűntettében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont] mondta ki bűnösnek.

[42] A jogerős ítéletben írt tényállás szerint a bűncselekmény sértettje az I. rendű terhelt testvére, valamint az 1. számú sértett, aki az I. rendű terhelt testvérének a házastársa.

[43] A Btk. 459. § (1) bekezdés 14. c) pontja értelmében hozzátartozó a testvér és a testvér házastársa.

[44] A Btk. 382. § egyértelmű rendelkezése, hogy csalás miatt az elkövető csak magánindítványra büntethető, ha a sértett a hozzátartozója.

[45] Mindezekből az következik, hogy a sérelmükre elkövetett bűncselekmény miatt mindkét sértett jogosult volt magánindítvány előterjesztésére.

[46] Helyesen utalt a Legfőbb Ügyészség arra, hogy mivel az elkövetés tárgya a közös tulajdonukat képező ingatlan volt, és mindketten az I. rendű terhelt hozzátartozói voltak, így a sértettek külön-külön voltak jogosultak magánindítvány előterjesztésére.

[47] A Legfőbb Ügyészség és a védő is hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet nem tartalmaz a magánindítványra vonatkozó ténymegállapítást.

[48] Ezzel összefüggésben a Kúria rögzíti a következőket.

[49] A magánindítványra vonatkozó ténymegállapítás az ítéleti tényállásnak – legalábbis a szűkebb értelemben vett történeti tényállásnak – egyébként nem a szükségszerű

eleme. Ezt támasztja alá az is, hogy a magánindítvány joghatályosságát nem érinti az, hogy annak rögzítése ítéletszerkesztési hibából fakadóan elmaradt; így az eljárás magánindítvány hiányában történő megszüntetésének nyilvánvalóan nincs helye – a joghatályos magánindítvány megléte mellett – pusztán azon okból, hogy annak ítéleti tényállásban történő rögzítése elmaradt. Másrészt a magánindítvány léte nem a bűncselekmény elkövetésével kapcsolatos, a bűncselekmény elemeit és minősítését megalapozó történeti tény, hanem a magánindítvány büntethetőségi akadály jellegének megfelelően az annak előterjesztésére jogosult akaratától függően bekövetkező eljárási tény. Éppen ezért teszi a törvény kifejezetten lehetővé a magánindítvány hiányának felülvizsgálat keretében történő támadhatóságát.

[50] A magánindítvány megléte és joghatályos volta jogkérdés; a magánindítvány előterjesztésére vonatkozó ténymegállapítások alapján levont jogi következtetés, melyre nem vonatkozik a tényálláshoz kötöttség, illetve a tényállás támadhatatlansága a felülvizsgálat során (Kúria Bfv.II.721/2020/9. szám, BH 2021.65.), (Kúria Bfv.III.227/2024/10. szám, BH 2025.5.).

[51] Mindezek tükrében a Kúria az iratok alapján a következőket állapította meg:

– Az 1. és 2. számú sértettek képviselőjében eljáró ügyvéd a 2018. október 5. napján kelt levelében felszólította az I. rendű terheltet és a férjét, hogy 15 napon belül fizessenek meg a sértetteknek összesen 20.621.377 forintot, ellenkező esetben feljelentést tesznek jelentős kárt okozó, üzletszerűen elkövetett csalás büntette miatt. E felszólító levélben az eljáró ügyvéd kitért arra is, hogy az I. rendű terhelt és férje sértettekkel szemben tanúsított – a jelen felülvizsgálati eljárásban támadott jogerős ügydöntő határozat tényállásban is rögzített – magatartása miatt minősül csalás büntettének, illetve e bűncselekmény miatt nem évült még el (nyomozati irat 57-59. oldal);

– mivel az I. rendű terhelt és férje elzárkózott a kártérítés megfizetésétől, az 1. számú sértett 2018. december 17. napján csalás miatt feljelentést tett az I. rendű terhelttel és a férjével szemben (nyomozati irat 27-32. oldal).

[52] Ez az 1. számú sértett által tett feljelentés magánindítványnak tekintendő, mert abból kitűnik, hogy az ellene bűncselekményt elkövető I. rendű terhelt megbüntetését kívánja. Mivel azonban a feljelentéshez nem tartozik a feleségétől, a 2. számú sértettől származó, az ő képviselőjére is vonatkozó meghatalmazás, e magánindítvány kizárólag az 1. számú sértett által előterjesztett.

[53] Kérdés ezek után, hogy az 1. számú sértett által előterjesztett magánindítvány joghatályos-e.

[54] A Be. fentebb idézett 378. § (3) bekezdése alapján a magánindítványt attól a naptól számított egy hónapon belül kell előterjeszteni, amelyen a magánindítványra jogosult a bűncselekményről tudomást szerzett.

[55] Nyilvánvaló tény, hogy az 1. számú sértett 2018. október 5. napján, a képviselőjében eljáró ügyvéd által jegyzett felszólító levél megszerkesztésekor tisztában volt azzal, hogy sérelmére az I. rendű terhelt és a férje bűncselekményt követett el.

[56] Ebből következően ettől számított egy hónapon belül, 2018. november 5. napjáig [Be. 137. § (3) bekezdés harmadik mondat] lehetett volna lehetősége joghatályos magánindítvány előterjesztésére.

[57] Ehhez képest 2018. december 17. napján tett feljelentést, amely miatt a magánindítvány elkészett, így nem joghatályos.

[58] A büntetőeljárás lefolytatását akadályozó magánindítvány hiánya utóbb nem pótolható akkor, ha az elkövető személyét ismerő jogosult a magánindítvány előterjesztésére

nyitva álló törvényes határidőt elmulasztja {Kúria Bfv.III.369/2021/11. számú határozat [58] bekezdés}.

[59] Ekként a Kúria a Be. 649. § (2) bekezdés b) pont első fordulatában írt okból, a Be. 663. § (2) bekezdése szerint az első- és a másodfokú bíróság határozatát az I. rendű terhelt tekintetében hatályon kívül helyezte, és az eljárást megszüntette.

[60] A Kúria a jogerős ügydöntő határozatban kiszabott, az I. rendű terheltet terhelő pénzbüntetés és bünygyi költség címén befizetett összegnek a visszatérítéséről – a Be. 856. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel – a Be. 857. § (1) bekezdés c) pontjára tekintettel rendelkezett.

[61] *A döntés elvi tartalma*

Csalás miatt az elkövető csak magánindítványra büntethető, ha a sértett a hozzátartozója.

A büntetőeljárás lefolytatását akadályozó magánindítvány hiánya utóbb nem pótolható akkor, ha az elkövető személyét ismerő jogosult a magánindítvány előterjesztésére nyitva álló törvényes határidőt elmulasztja.

IV.

[62] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

Budapest, 2025. október 14.

Dr. Bartkó Levente s.k. a tanács elnöke, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. előadó bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró, Dr. Varga Eszter s.k. bíró

A kiadmány hitelél:

bírósági ügyintéző